

herlege

tid

som

dagast...

Sandro

Key-Åberg

DET NORSKE I ABC-TEATRET

«Herlege tid som dagast» har jag skrivit därför att jag är rädd och kände ett behov att skriva om det jag är redd för.

Jag tror det är viktigt att vi talar och skriver om det «otänkbara» som något tänkbart, som något som är en nära konsekvens av vårt mänskliga och samhällliga tänkande. Jag tror att det vi nu kallar för vanvett är något som utan svårighet naturligt skulle kunna växa fram i oss och vår värld, som en följd av tryck, förtvivlan och aningslöshet.

Vi har en benägenhet att se och tala om det «otänkbara» i vår framtid som något främmande och omänskligt. Vi erkänner det inte som en möjlighet i oss, och undervärderar samtidigt riskerna för att hamna i det. Jag tror vi måste se på det som en möjlig och naturlig utveckling av vårt sätt att tänka, se på världen, av vårt handlande och av den samhällsform vi lever i. Jag tror att vi genom att erkänna framtidens «vanvett» som nå-

5159 148568
got som gror i nuets mylla, lättare kan upptäcka det som ansats och antydning och därigenom också försvara oss mot det.

Du kan kalla «Herlege tid som dagast» för beredskapsdramatik, om du vill. Den vill göra dig beredd inför det «otänkbara» och därmed också beredd för förändringar av dig själv och den värld du lever i, större än någonsin tidigare i historien.

KEY-ÅBERG OM SANDRO:

Sandro Key-Åberg föddes i Radebeul bei Dresden av sin svenska mor Elsa tidigt på morgonen den 6 maj 1922. Barndomsåren tillbringades på skilda håll i Italien och Sverige, skolåren huvudsakligen i Siljanskolan i Tällberg och Viggbyholmskolan i Viggbyholm. Något hem att vistas i hade han inte.

Efter studenten 1943 fördrev han under några år tiden med militärtjänstgöring och med att studera livet i

dess skilda former. 1949 började han studera vid Universitetet i Uppsala och avslutade studierna där 1953 med en fil. kand i ämnerna litt.hist., konst.-hist., prakt.fil., en examen som han sedan kompletterade i Stockholm med några betyg i psykologi och pedagogik.

Efter några års tillfälligt övingskrivande började han 1947 sin författarbana i debutantantologin «Ny lyrik

1947» på Bonniers förlag. Därefter har han på samma förlag utgivit diktsamlingarna «Skrämdeas lekar», 1950, «Vatenträd», 1952, «Bittergök», 1954, «Barnet i enklykan», 1957, «Livets glädje», 1960, «Livet en stor sak», 1963 och 1968 «En stordikt till dej».

1964 utgav han bildtextsamlingen «Bildade människor», en samling prator, och «Sagolik», tre kortromaner, båda också på Bonniers.

1964 debuterade han som dramatiker genom en dramatisering av «Bildade människor», 1965 kom hans scenprator «O», spelad litet varstans i världen, som året efter också kom i bokform, samma år revyn «Tretton kvinnor», 1966 «Nya Värmlänningarna», 1967 «Teaterlek» och 1968 «Härliga tid som randas».

Han har i radio och TV framträtt med diverse dramatiska verk, 1966 «En dag i förbigående» och 1968 «SM i Poesi», båda radiopjäser, och 1967 de två pjäserna «Kvinnobilder» och «Tågarp—Hälsingborg».

Han har också varit verksam som litteraturpedagog och 1962 givit ut det pedagogiska experimentet «Poetisk lek», och 1967 i radio och TV producerat skolradioprogrammet «Ordlek-Bildlek».

Han har under de senare åren lyckats dra sig fram som fri författare. Tidigare livnärde han sig hjälpligt på stipendier och på att vara konstpedagog, bl. a. reseamanuens för Konstfrämjandet. Dessutom skaffade han sig erfarenheter av affärlivet genom att driva ett konstförlag, «Skulptur och grafik».

Sivile øydeleggjingar frå eit åtak som eigentleg er retta mot militære mål, blir i offisiell språkbruk kalla «**Counterforce plus bonus**».

I Den Første Verdskrigen var 5 % av dei drepne sivile.

I Den Andre Verdskrigen var 48 % av dei drepne sivile.

I Korea-krigen var 84 % av dei drepne sivile.

I Den Tredje Verdskrigen vil truleg 90—95 % av dei drepne vere sivile.

«I Hiroshima og Nagasaki var innbygjarane tre månader etter åtaket blitt heilt apatiske og likesæle. Det var vatnlekkasjar over heile byen, inga organisert søppel- og kloakktømming. Folk levde apatisk og motlaust i sitt eige elende.»

(«Krigsspillet», Pax Forlag 1967)

Antatte skaderadiar etter et 20 KT's atombombeåtak på Oslo:

Ut til 800 m frå nullpunktet: Totalt knust område med brannar i periferien. 38 000 drepne.

Frå 800 til 1600 m: Sterkt rasert med massebrannar. 20 000 drepne.

Frå 1600 til 2400 m: Delvis rasert med enkelte brannar. 3700 drepne.

(Frå Norsk Sivilforsvars blads spesialnummer.)

— Ja, men
her i Noreg
har vi da ikkje
atomvåpen...?

«Kultur? Eit land har ikkje kultur når det samstundes har eit Forsvarsdepartement.»

(Jean Luc Goddard)

Det moderne krigsapparat er så øydeleggjande at den menneskelege innlevingsevna ikkje strekk til, men berre eit lite utval av militære og politiske leiurar har dei informasjonane som er nødvendige for ei fullstendig vurdering.

(Professor i fysikalsk kjemi ved Universitetet i Oslo, Otto Bastiansen)

*Atomvåpen?
Beste sikringa
vi har mot krig!
Ja — i dei rette
hendene,
sjølvsgagt ...*

I første halvår i år døyde 32 menneske i Japan etter skader dei fekk ved atombomba som eksploderte over Hiroshima i august 1945. Sjukehuset i Hiroshima, som behandlar desse skadene, opplyser at dei sidan 1956 har behandla over 300 000 menneske som har skadeverknader etter atom-eksplasjonen.

(Melding fra Norsk Telegrambyrå, lese i Dagsnytt 30/7 1968 kl. 22.10.)

Mindre endringar i den endelege ordlyden av dokument 13 «Kyrkja i den moderne verda», har resultert i ei mindre slagkraftig fordøming av krigen. Den mest påfallande endringa er utelating av eit sitat frå pave Johannes «Pacem in Terris», som gjorde det umogleg å føre «ein rettvis krig» med atomvåpen.

Dei bispane som hadde kjensle av at den eigentlege ordlyden inneheld eit krav til kristne nasjonar om å kvitte seg med atomlagra og stanse opprustinga, er enno ein gong blitt forsikra om at Kyrkja ikkje meiner noko slikt.

(The Guardian, Roma, 2. desember 1965)

«Dersom vi skal døy, så la oss gjere det på ein menneskeverdig måte, som frie menn.»

«Ein bibellesar vil ikkje finne noko som sett i samanheng med det heile, gir noko klart forbod for kristne mot å ta del i ein rettvis krig. Spørsmålet vart aldri sett fram av Jesus. Hadde løysinga av det høyrte til dei grunnleggjande sanningane og dei avgjerande moralske lovene, så hadde Han sjølvsgagt tatt saka opp, ikkje overlatt til oss sjølve å finne oss til rette.»

(Biskop Eivind Berggrav i skriftet «Kristendom og forsvar», utgjeve av Norges Forsvarsforening)

herlege tid

eit skodespe

av Sandr

musikk av K

omsett av Halldis Moren Vesaas
regi Ola B. Johannessen
regiassistent Håkon Qviller
korinstruktør Viran Wahlstrøm
musikalsk leiing Roy Hellvin
dekor og kostyme Per Fjeld
inspisientar Tor Kalleberg
Reidar Jamvold
rekvisitør Aril Martinsen
lys Kari Borg

DEI SOM ER MED:

ELISABETH BANG
UNNI EVJEN
BRITT LANGLIE
INGEBJØRG SEM
EVA SOLBAKKEN
JAN ERIK BERNTSEN
THOMAS FASTING
ALF MALLAND
ROLF JUST NILSEN
ROLF SAND
OTTAR WICKLUND
ERIK ØKSNES

Teikningar: Hammarlund
Programred.: Tove Ellefsen
Trykk: Enersens Trykkeri, Oslo

som dagast

i tolv stunder

Key-Åberg

Raj Chydenius

DEI TOLV STUNDENE:

Første stunda: KAMPGRUPPA TIL VERN OM DEN VESTERLENDSCHE CIVILISASJONEN

Andre stunda: DEN EINASTE LØYSINGA?

Tredje stunda: HAR VI RÅD TIL Å VERE SENTIMENTALE?

Fjerde stunda: VERDA I BILETE

Femte stunda: LAGNADENS FINGER

Sjette stunda: KVEN MINNEST OSS DA?

Sjuande stunda: KVA SKAL VI NO TA OSS TIL

Attande stunda: RETTFERD KVA DET ENN SKAL KOSTE

Niande stunda: DEN EINASTE TRØYSTA

Tiande stunda: FRÅ BAKTERIELIVET

Ellevte stunda: KJÆRE DØD

Tolvte stunda: EPILOG: GUD JORDFESTER MENNESKET OG DET NYE SKAPINGSVERK

Speltid: 2 timar

Pause etter 6. stunda

Salig Brandes meinte at litteraturen skulle ta problem opp til debatt, og det rådet freistar teatret å følgje.

På denne plassen har vi tenkt å kome med artiklar, innlegg osv., som ikkje treng ha direkte samanheng med stykket som blir presentert, men som held seg innan den vide ramma sett av overskrifta.

Medan vi ventar på Bikubens nye teatertidsskrift «Caliban», der det første nummeret tar opp «politikk og teater», har vi funne fram ein artikkel av instruktøren Ralf Långbacka. Han har sett opp t.d. Peter Weiss' «Songen om utysket» på Lilla Teatern i Helsingfors, men den gode kritikken har ikkje gjort han blind for vanskane teatret møter når det skal fungere politisk.

VANSKAR MED DOKUMENTARTEATRET

I dei seinaste åra har ein ny genre dukka opp innan teatret: det dokumentære teater. Det har alt synt seg livskraftig, og ein må tru at dette teatret har kome for å bli.

Genren er no ikkje så heilt ny likevel — alt på 1920-talet sysla både Majakovski og Piscator med noko som kan klassifiserast som «dokumentarteater». Majakovski sette i scene «levande aviser», Piscator nytta aktuelle tal, hendingar og avisreferat som han gav att med ei mengd nye tekniske hjelpemiddel; film og prosjeksonar spela ei avgjerande rolle. Skiljet mellom Piscators dokumentarteater og dagens er vel helst det at hos Piscator var det først og fremst tale om ein «instruktørens dokumentarisme», medan dagens dokumentarteater i høgare grad er forfattarens teater.

Kva er dokumentarteater?

Dersom ein ønskjer ein heilt eintydig definisjon på kva dokumentarteater er, kan ein få det berre dersom ein held seg til særskilte unyanserte formuleringar: det er teaterstykket som i hovudsaka stør seg på dokumentært materiale og som gjev att ei ikkje-fiktiv røynd. Personane er ikkje oppdikta — dei eksisterer eller har eksistert.

Er dokumentarteater objektivt?

I ulik grad byggjer desse stykka på autentisk stoff, og eit av dei viktigaste kunstnarlege uttrykksmidla blir utval og tilrettelegging av stof-

fet. I denne samanhengen er det særskilt viktig å understreke den subjektive objektiviteten. Dei same fakta kan få heilt ulik verknad når dei blir framstilte av to ulike forfattarar. Derfor er den subjektive forfattaren som medgjev at han tolkar, langt å foretrekke framfor den «liksom-objektive», som trur at han presenterer sanninga. Ettersom objektivitet er umogleg, har vi i det minste rett til å krevje ein ærleg, klart definert subjektivitet.

Feller for teatret og publikum

Dokumentarteatret kan lure oss til å akseptere holdningar og standpunkt i kraft av kor ekte dei synest å vere, i kraft av kor truene dei er mot den røynda vi kjenner, sjølv om det bilete vi får av t.d. ein politisk situasjon ikkje er bygd på eit klart definert utgangspunkt.

Derfor er det viktig at dei som arbeider med dette teatret — og dei som sit i salen — tar stilling ikkje berre til stykket, men og til den røynda stykket er bygd på. Og her trengst det anna enn teaterkunne i vanleg meinig.

«Den rike personlegdomen»

Den vesterlandske skodespelkunsten går i høg grad ut på å framstille portrett av menneske, av karakterar. Det høgste målet denne skodespelkunsten har, er å skape «ein fasettert og rik personlegdom» med mangfeldte psykologiske nyansar. Men kva skal ein skodespelar

stille opp med dersom han står overfor ei heilt anna oppgåve: å gje att situasjonar der dei psykologiske finessane mest ikkje finst, der det riktigaste er ei grov og nyanselaus framstilling? Der det ikkje finst material til å byggje opp karakterar, men berre til å kaste lys over situasjonar?

Saka — ikkje skodespelaren

I dokumentarteatret er det ofte viktigare med klare, grove liner enn med psykologiske nyansar, med nøytralitet i staden for personlegdom, fordi dette er det einaste som kan få publikum meir interessert i saka enn i skodespelaren.

Individ og kollektiv

Det psykologiserande menneskebiletet får vi ikkje berre innprenta gjennom teatret, men i høg grad òg gjennom skolen, bøker, aviser osv. Det er ikkje lett å bli kvitt tanken om at mennesket er noko konstant, med handlingar som har rot i karakteren. — Men i den dokumentære dramatikken har vi til oppgåve å vise menneske som prosessar, utan ein karakter som forklarar handlingane deira.

Godt — vondt

Den største fallgropa av alle er å gjere dei undertrykte menneska berre gode og undertrykkjarane berre vonde: Det psykologiserande teatret legg nesten alltid skulda på det ein-skilde individet (Pius XII, Hitler, imperialist-lakeien, Auschwitz-bøddelen), og forklarar handlingane ut frå brest i karakteren.

Teaterarbeidarar som driv med dokumentarteater er ofte svært «engasjerte» — dei vil seie noko vesentlig om Vietnam, Angola, mordet på Kennedy osv. Ein vil helst ikkje tvile på at engasjementet er ekte, at standpunkta er ærlege. Men likevel — på eit underleg vis går det oss liksom forbi — det blir eit teaterengasjement som ikkje gjer det vanskeleg for publikum. Framsyninga vekker ingen annan aktivitet enn ei emosjonell oppleving som snart er borte att. Det kan medføre at eit publikum som eigentleg tenkjer heilt annleis,

blir med på «engasjementsleiken» ei kort stund. Det er klart at engasjement i og for seg ikkje er nok, og anten er det her tale om ein mangel på teknikk, eller overflod på feil teknikk.

— — —

Teatret har mykje å lære før det kan fungere politisk utan å gripe til dei enklaste kjensleargument. Slik det no er blir det ofte måla i svart-kvitt utan å overlata den minste avgjerda til publikum. Representantane for den saka ein vil til livs, blir ofte framstilte som komiske og latterlege — og dermed ufarlege. Ein vil helst gløyme at det er vanlege menneske på begge sider — produkt av samfunnssystem og tenkjemåtar.

— — —

Øg målet skulle ikkje vere eit publikum som er emosjonelt engasjert heller enn kritisk og vakre, men eit publikum kløyd mellom tru og tenkjing.

(Artikkelen er trykt i det finlands-svenske tidskriftet «Horisont», nr. 6, 1967. Redigert og omsett av Tove Ellefsen)

**SPELPLAN FOR DEI ANDRE
TEATRA I OKTOBER:**

Hovedscenen:

«Raskolnikov»

av Fjodor Dostojevskij
Regi: Jan Kacer

«Den Stundesløse»

av Ludvig Holberg
Regi: Edith Roger

«Rasmus på loffen»

av Astrid Lindgren
Regi: Wilfred Breistrand

Amfiscenen:

«Faderen»

av August Strindberg
Regi: Arild Brinchmann

«Neste gang vil jeg synge»

av James Saunders
Regi: Finn Kvalem

«Loppen i øret»

av Georges Feydeau
Regi: Barthold Halle

«Kaktusblomsten»

av Barillet og Gredy
Regi: Jon Lennart Mjøen

«Elskling, du vet...»

av Robert Anderson
Regi: Toralv Maurstad

«Tornerose»

av Peder W. Cappelen
Regi: Barthold Halle

Barneteatret:

**«Du er vår mann,
Charlie Brown»**

etter tegneserien «Knøttene»
av Charles M. Schultz
Regi og koreografi:
Kjetil Bang-Hansen

Dukketeatret:

«Karlsson på taket»

Regi: Alfred Solaas

«Porgy and Bess»

av G. Gershwin
Regi: Anne Brown

«Jenufa»

av L. Janacek
Regi: Vaclav Veznik

«Cosi fan tutte»

av W. A. Mozart
Regi: Joan Cross

«Svanesjøen»

Musikk: P. Tsjaikovskij
Koreografi: Petipa/Ivanov/
Arova/Nureyev

«Ballettaften II»

«De fire temperament»

Hindemith/Balanchine

«Klagesang» Weill/Tudor

«Paris' dom» Weill/Tudor

«Sommernatt»

Schönberg/Sanders

Hovedscenen:

«En folkefiende»

av Henrik Ibsen
Regi: Knut Thomassen

«Brand»

av Henrik Ibsen
Regi: Knut Thomassen

Lille scene:

«Lille Malcolm og hans kamp mot evnukkene»

av David Halliwell
Regi: Kirsten Sørli

«Kvinnene fra Shanghai»

av Tore Zetterholm
Regi: Sigmund Sæverud

Hogaland Teater

«As You Like It»

av William Shakespeare
Regi: Krystyna Skuszanka

«Violen fra Montmartre»

av Emmerich Kalman
Regi: Arne Thomas Olsen

trøndelag teater

«Yvonne»

av Witold Gombrowicz
Regi: Eva Sköld

«Hjemmet»

av Kent Andersson
og Bengt Bratt
Regi: Bo Hermansson

«Fruen fra havet»

av Henrik Ibsen
Regi: Per Bronken

«To ess og ingen dame»

av Neil Simon
Regi: Jon Lennart Mjølén

«Måne for misfarne»

av Eugene O'Neill
Regi: Tordis Maurstad

«Andorra»

av Max Frisch
Regi: Jack Fjeldstad

«Vår og portvin»

av Bill Naughton
Regi: Merete Skavlan

«Kanskje en revy»

med Rolv Wesenlund, Harald
Heide Steen jr., Helle Ottesen
Regi: Bo Hermansson

kallar vi Biscenen som opnar si verksemnd i ABC-teatret 7. oktober med

«Herlege tid som dagast» av Sandro Key-Åberg

Under dette blodig ironiske salmeverssitatet presenterer Sandro Key-Åberg eit spel som ikkje er skodespel, ikkje revy og ikkje musical, men alle desse ting på ein gong, smelta organisk saman i ei moderne teaterform som suggestivt og engasjerande tener hans visjon av vår tid og den tid vi går i møte.

Etter svensken Key-Åberg kjem briten Harold Pinter med «Fødselsdagselskapet», deretter Peter Weiss og Martin Sperr. Dette er alle saman spennande namn i den moderne dramatikken, og indikerer den line vi har tenkt å følgje i vår biscene-verksemnd. Vi vender oss med dette repertoaret til eit publikum som er vakent og ungt, i alle fall av sinn, til folk som er opptatt av vår tids problemikk og ikkje går i teatret berre for å kople av. Vi trur at det finst eit slikt publikum i Oslo, stort nok til å gje grunnlag for kontinuerlig teaterdrift av denne karakter. Og finst det ikkje, må det la seg gjera å skapa det. Tida vil i så fall vise om kua døyr medan graset gror.

I fjor brukte Det Norske Teatret ABC-scenen som eksperimentforum for ny norsk dramatik. Vi ønskte å gje denne dramatikken ein sjanse, og resultatet var både godt og mindre godt. Vi trur dei forfattarar som fekk verka sine framførte og som kunne følgje prøvene frå dag til dag, hausta lærdom og impulsar som kan koma framtidige sceneverk til gode. Fullferdige, kvalifiserte norske skodespel får framleis plass i repertoaret på hovudscenen eller biscenen, men dramatiske freistnader av meir eksperimenterande karakter skal no drivast i Kjellaren i nært samarbeid med Bikuben som også høld til i Kjellaren på ABC-teatret.

Første framsyning blir «Sit du godt» av Dag Solstad og Einar Økland, to av forfattarane bak «Knekk» for eit år sidan. Det Norske Teatret er ansvarleg også for denne teaterverksemnda, — den daglige leiing får i år som ifjor Gudrun Waadeland og Svein Erik Brodal. Desse to, i samarbeid med mange andre, har med «Bikuben» skapt eit klubb- og ungdomsmiljø som plasserte seg sterkt i bybiletet. Det er vår von at «Bikuben» meir og meir kan bli eit senter der unge kunstnarar og ungt publikum møtest på ein ny og meir direkte måte, både til kunstoppleving, til diskusjon om ting som engasjerer, til jazz-konsertar og selskapeleg samvær over eit glas øl.

T. S.

**24. oktober blir det ny premiere på
DET NORSKE I ABC-TEATRET:**

«Fødselsdagsselskapet»

av **Harold Pinter**

regi: Finn Kvaalem/Ola B. Johannessen

dekor: Snorre Tindberg

med: Asbjørn Toms, Elisabeth Bang,
Sidsel Ryen, Odd Furøy, Einar
Wenes og Svein Erik Brodal

**Norsk urpremiere i
BIKUBEN**

«Georg: Sit du godt?»

Kven styrer Norge?

Kven held systemet fullt og heilt i si hand? Det gjer Georg, hovudpersonen i det nye skodespelet til Dag Solstad og Einar Økland («Georg: Sit du godt?»), som får urpremiere i Bikuben 11. oktober.

Solstad og Økland granskar Georg for oss. Dei tek livet av han på 50 års dagen, og så følgjer dei han den lange vegen tilbake til fødselen. Dei utleverer han ikkje, dei syner han berre fram.

Og vi ser korleis Georg heile livsvegen syg i seg klisjéar, populæroppfatningar, allment tankegods og spyttar det ut att som sine egne meiningar, sine egne tankar.

Er De òg slave av det norske tankegodset utan sjølv å kjenne lekkjene?

Kan hende Georg vil gje Dykk svaret.

S.E.B.

På Hovudscenen går no:

«Rosmersholm»

av **Henrik Ibsen**

Rebekka West: Monna Tandberg
Johannes Rosmer: Pål Skjønberg

«Et dukkehjem»

av **Henrik Ibsen**

Nora: Monna Tandberg
Helmer: Ole-Jørgen Nilsen
regi og omsetjing: Tormod Skagestad
dekor og kostyme: Arne Walentin

«Spelemann på taket»

musical etter **Sholom Aleichems roman**

regi: Tom Abbott

dekor: Per Fjeld

med m.a.: Lasse Kolstad, Sølvi Wang og
Rolf Just Nilsen

Barneteatret:

«Sirkus Mikkeliški»

av **Alf Prøysen og Asbjørn Toms**

regi: Asbjørn Toms

dekor: Snorre Tindberg

med m.a.: Eva Solbakken, Turid Balke,
Jan Erik Berntsen, Erik Øksnes
og Svein Byhring

HERLEGE TID SOM DAGAST

är ett skådespel som i en prolog, tio
lärorika bilder och en epilog, visar ett tredje världs-
krigs uppkomst, förlopp och slut. Pjäsen utnyttjar en mängd
autentiskt material från radio, TV, böcker och tidningar, men vill
inte vara en dokumentär skildring av en historisk situation. Den är en
moralitet om den väg som till intet bär. Pjäsen utgår från nuets polit-
iska situation och arbetar med politiskt material, men den diskuterar
inte politiska strategier eller förordar vissa politiska lösningar. Vad
den vill visa är den systematiska verklighetsförfalskning som vi
alla deltar i. Den vill visa den blinda, aningslösa mekanik
som under namn av nödvändighet, principer, ekono-
miska intressen och rationellt tänkande, driver
oss mot undergången. Den är kanske pessi-
mistisk. Vårt vanligaste sätt att lösa
ett problem är att ersätta det med
två nya och svårare, säger
den. Slutsatsen är att det
enda sättet att av-
skaffa de mänskliga
problemen är att av-
skaffa människan.
Därmed inte sagt
att inte problemen
i princip, och med
litet förnuft, vore
möjliga att lösa. Visst
går de att lösa, bara
människan slapp göra det.
Pjäsens värld är långt ifrån
en idyll, men den vädjar inte
till skräckkänslan utan till eftertan-
ken. Det är inte med den varma, för-
virrade och upproriska känslan vi kan kom-
ma till rätta med vår värld, utan med hjälp av ett
kyligt, klart och ödmjukt tänkande.